

دانشنامه‌ها، سرگذشتنامه‌ها

مختصر، یک جلدی، چند جلدی، یک زبانه، چند زبانه، یک‌سویه یا دوسویه باشند (عمومی: فرهنگ هزاره؛ اختصاصی: فرهنگ مکانیک).

دانش‌نامه‌ها و دایره‌المعارف‌ها

دانش‌نامه‌ها (Encyclopedias): منابعی که دارای مقاله درباره موضوع‌های مختلف (عمومی) یا موضوعی خاص (اختصاصی) می‌باشند؛ مانند دانشنامه دانش‌گستر (عمومی)؛ دانشنامه جهان اسلام (اختصاصی).

سرگذشت‌نامه‌ها

سرگذشتنامه‌ها (Biographies): اطلاعاتی درباره زندگی و

منابع مرجع شامل چه نوع منابعی می‌باشند؟

منابعی که تنها برای اطلاعات معین و محدودی تهیه و تنظیم شده‌اند. این منابع عموماً الفبایی‌اند و یا بر مبنای سال، رده و طرح تنظیم می‌شوند و چون تا آخر خوانده نمی‌شوند، به امانت نمی‌روند و تنها در قسمت مرجع نگهداری و مورد استفاده قرار می‌گیرند (مانند واژه‌نامه‌ها، دانشنامه‌ها، سرگذشتنامه‌ها و...). کتاب‌های مرجع بر مبنای پرسش‌های مرجع تهیه و تدوین می‌شوند و بر این اساس شامل دسته‌بندی‌های مختلف می‌گردند (مثال: اماکن تاریخی و دیدنی مشهد در کدام نوع از منابع یافت می‌شود؟ ج. راهنماهای مسافرتی).

واژه‌نامه‌ها

واژه‌نامه‌ها (Dictionaries): منابعی که به بیان واژه‌های معادل، ذکر معنی، کاربرد یا بررسی ریشه‌ی کلمات و هویت دستوری آنها می‌پردازد. هر یک ممکن است عمومی، اختصاصی، مفصل،

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی

از مراجع استفاده کنیم آشنایی با انواع منابع مرجع

محمود صدیقی

مهر ۹۷

منابع جغرافیایی، دستنامه‌ها، دستورنامه‌ها

و شرح حال افراد ارائه می‌کنند که ممکن است ملی، جهانی، محلی و نیز اختصاصی و عمومی باشند.

منابع جغرافیایی

منابع جغرافیایی و جاینامه‌ها (Gazetteers) درباره اسامی جغرافیایی می‌باشند (گیتاشناسی‌ها، اطلس‌ها، نقشه‌ها و فرهنگ‌های جغرافیایی).

منابع مکمل مانند راهنماهای مسافرتی (راهنمای ایرانگردی و جهانگردی، راهنمای خراسان).

دستنامه‌ها

دستنامه‌ها (Handbooks): مرجعی که موضوعات مهم و جهانی یک رشته را به طور اختصار بیان می‌کنند و پاسخگوی پرسش‌های اختصاصی برای حرفه‌مندان آن رشته هستند (مانند دستنامه‌ی قواعد فهرست‌نویسی).

دستورنامه‌ها

دستورنامه‌ها (Manuals): راهنمای عملی برای انجام یک عمل مشخص و معین می‌باشند (راهنمای تعمیر اتومبیل).

راهنماها، سالنامه‌ها، فهرست‌ها، نمایه‌ها

راهنماها

راهنماها (Directories): راهنماها نشانی سازمان‌ها و افراد را درج و اطلاعات مختصری درباره‌ی تأسیس، اهداف و فعالیت‌های گردانندگان آنها ارائه می‌کنند.

کتاب سال، سالنامه‌ها، سال‌نماها و گاهنامه‌ها

سالنامه‌ها (yearbooks): خلاصه‌ای از داده‌ها و آمارهای مختلف بر اساس کشور یا مورد خاص که هر سال منتشر می‌شود مانند سالنامه‌ی -آماري کشور. سال نما یا آلمانک (Almanac) برخلاف سالنامه ممکن است مطالب گذشته را نیز بررسی کند.

گاهنامه‌ها: سیاهه‌ای از وقایع و رویدادهای تاریخی که به ترتیب تاریخ آن رویدادها مرتب و منظم شده‌اند، مانند: روز شمار تاریخ ایران.

فهرست‌ها

فهرست‌ها (Catalogs): منابعی که تمام یا بخشی از مجموعه یک کتابخانه را منعکس می‌نمایند (فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد).

نمایه‌ها (نمایه‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌ها)

نمایه‌ها (Indexes): عبارت است از راهنمای نظام یافته مندرجات هر نوشته که در آن شناسه‌ها به ترتیب خاصی با ارجاع به محل

چکیده نامه‌ها، کتابشناسی‌ها، فهرستگان‌ها

معینی (مانند عنوان، شماره صفحه، جلد) تنظیم می‌شود.

مانند نمایه آخر کتاب‌ها، نمایه مقاله‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی. عمومی: فهرست مقالات فارسی ایرج‌افشار؛ اختصاصی: مقاله‌نامه اقتصادی، مقاله‌نامه امام رضا (ع).

چکیده نامه‌ها

چکیده نامه‌ها (Abstracts): برای بازنمون هر یک از محتوای انتشارات یا مقاله‌ها تدوین می‌شود و شامل تمام مطالب مهم آن می‌باشد تا در وقت خواننده صرفه جویی گردد (چکیده نامه پایان نامه‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی).

کتابشناسی‌ها

کتابشناسی‌ها (Bibliographies): عبارتند از سیاهه منظم و مرتب کتاب‌ها و یا کتابی درباره کتاب‌ها (عمومی: کارنامه نشر؛ اختصاصی: کتابشناسی ادیان؛ اشخاص: کتابشناسی فردوسی؛ ناحیه‌ای: کتابشناسی خراسان).

فهرستگان‌ها

فهرستگان‌ها (Union catalogues): تمام یا بخشی از مجموعه چند کتابخانه را دربردارند.